

הארת השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת ראה תשפ"א

גליון: 71

א לעכטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

בוחרים בשוב, בוחרים בחיים!

פניני הפרשה

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא כז)
לשון 'ראיה'. אפ"ל, נגד מה שנאמר בחטא הראשון - חטא אדם הראשון. בלשון ראיה (בראשית ג ו): 'ותרא האשה, וכמוא בחז"ל על"כ, לכך הוזכרו כאן בלשון 'ראיה' - עד כמה ראיה לא טובה יכולה להביא לידי חטא ומכשול לדורות. וכן אפ"ל מהא טעמא שכתוב בלשון 'קללה' וכאשר היה בחטא אדם הראשון שהתקללו.

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא כז)
'ראה' בלשון 'יחיד', על אף שכל הפרשה בלשון 'רבים' נאמרה, וכבר עמדו על"כ המפרשים (אור החיים, ועוד).
ואפ"ל ע"פ מאמרם **"חיב אדם לומר בשבילי נברא העולם"**. וזהו 'ראה' בלשון 'יחיד' - ובהמשך לשון 'רבים' - שימשך האדם את חובתו הגדולה ואחריותו ממנו - לרבים.

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא כז)
בדברי 'בעל הטורים' מקיש 'אנכי' כאן - ל'אנכי' שב'עשרת הדברות' שפתיח באנכי, ותקיים את כל המצוות.
ואפ"ל עוד ב'אנכי' ידעל אף שהקב"ה נתן את הבחירה ככתוב - **"אנכי נתון לפניכם ברכה וקללה"** - אך עם זאת, יש לזכור שהכל זה מ'אנכי', וכבר מובא בארכה על ענין הידיעה והבחירה.
כן אפשר לומר ב'אנכי' דאם מאמינים שהקב"ה הוא ה' אלוהים - שהוא אנתו, והוא הנותן כוח לעשות חיל, ממשכים אנו הכוח לבחור בטוב - הוא בעיתוערותא דלתתא - איתעד דלעילא.

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא כז)
'ראה' הוא מלשון 'ידיעה וזכמה' וכפירוש רש"י עה"פ (בראשית ג): **"ותפקחנה עיני שניהם"** על שם החכמה נאמר. (ויעויין בליקו"מ כז) דהא עיקר התגברות היצר הוא כשאין החכמה והשכל, וכדבריהם (סוטה ג): **"אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות"** וזהו בכאן כשמצטווים לבחור בטוב נצטוו - להשתמש בחכמה ובשכל, ענין 'ראה'.

"ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא כז)
'ראה' בגמטריא **"מאתיים ועשר"** (עם האותיות והתיבה) כמנין: שנות עם ישראל במצרים. 'אנכי' בגמטריא **"שמונים כמנין"**: שנותיו של משה שהחל להתגלות לעם ישראל ולגאלם ממצרים, ועוד 'אחד' הרומז לבורא ית"ש. שמשו רבינו מזכיר לבני ישראל את אותות ה' מצרים בכדי שקיימו מצוותיו, הוא המצוות הם זכר יציאת מצרים. וכלשון 'ספר החינוך' במצוה כ"א, על סיפור יציאת מצרים: שיש במצוה זו: מצות עול ומצות לוי תעשה, כי הוא יסוד גדול ועמוד חזק בתורתנו ובאמונתנו (ויעויין בליקו"מ ע"ד ב). וזה הרמז של יציאת מצרים - בבחירה של המצוות.

"אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה" (יא כז)
ענין 'לפניכם' הכתוב בפרשוק - דהא הברכות הוא ב'הארת פנים', ככתוב בברכה (במדבר כד): **"ירכבך"**. 'אין ר' פניו אלקי...' ישא ה'פניו אליך... דהוא הארת פנים. וכמוא מעלתה. ולהיפך 'הסתרת פנים' שכתוב עליה (מד"ר בראשית מב): **"אין לך שעה קשה כאותה שעה שכתב בה (דברים לא, יח): "ואנכי תקטיר אקטיר פני צנצת הקיאי"**, וזהו הדגשו של 'לפניכם' מלשון 'פנים' הכתוב כאן בברכות ובקלות.

"אם לא תשמעו לא מצוות ה'..." וסרתם מן הדךך אשר אנכי מצוה אתכם...ללכת אחרי אלוהים אחרים" (יא כ"ח)
לכאורה יש לדייק למה כתוב 'וסרתם מן הדךך' ולא מן המצוות, שיש זה קאי הפסוק. וכן בהמשך 'ללכת', מהו ענין 'הליכה'. ועל לומר בדבריהם: (סוטה ג): **"כל העושה מצוה אחת בעוה"ז מקדמתו והולכת לפניו לעולם הבא. שנאמר 'והלך לפניך צדקך'."** וכל העושה מצוה אחת בעוה"ז מלפנתו והולפת לפניו ליום הדין שנאמר: **"לפתו ארחות צדקם..."** וכן מובא במשנה (אבות ד ב) 'הו רץ לצמח קלה ובורח מן העבירה...' א"כ נראה מהכא ענינו של מצוות ועבירות שהולכת עם האדם.
כן אפ"ל ע"פ המובא בזהר (ח"ב רטו) ש'דךך' היא פתוחה לכל. וזהו כאן ענין מצוות ועבירות שזה פתוח לכל בבחירה התנונה בידי האדם וכמוא ע"כ מה שהעולם נברא באות ה'א.

כי איך יחזיק עצמו לחכם - הלא רק ה' יתן חכמה, ומשיב חכמים אחור ודעתם יסכל. וכן מעלת העשירות, הלא ה' מוריש ומעשיר. וגוברת בן מותה אף היא אינה שווה לכלום, כי באפס יד ישר...
ועל זה השיבו משה רבינו: אכן אין לי מצד עצמי שום דבר, והכל בידך, ואני הנני רש ודל. ברם, ישנו דבר אחד אשר הוא בידי ולי השליטה עליו, והוא ה"המטה", כלומר הנטייה לנטות ימין ושמאל, לבחור בטוב או בהיפך ח"ו, כי רק את כוח הבחירה העניק הקב"ה לאדם.

זכה לשבר הכל - מחמת שבוך בחיים
מ'סיפורי הצדיקים' שקוראים ושומעים נוכל ללמוד דרך לחיים - כמה חשובה היא הבחירה הנכונה, וביותר כמה יש בידי האדם הכוח לבחור בבחירה הנכונה והרצויה. וכן ממחיש לנו זאת רבי נתן, עת הוא מספר מעבודת ה' של רבנו בימי ילדותו, שמהגיש בדיבוריו, שכל מה שהוא מספר - ללמדנו הוא בא, מגודל כוח ה'בחירה' שמתגבר על האדם, אך אשרי זה האיש שבוחר בחיים, שבוחר בטוב הנצחי.

וכה הוא אמרתו (שבחי הר"ן כח): 'וכל מה שסיפרנו עד הנה... מעניין עבודתו ודרכו בימי ילדותו, למען נדע ונשכיל איך הבחירה חפשית, וכל אדם יוכל לזכות אם ירצה למעלה מופלגת מאד. אף-על-פי שנדמה לו שקשה וכבד עליו העבודה מאד, ואין מניחים אותו להיכנס כלל בעבודתו יתברך, כי התאוות והמידות רודפים אחריו מאד, אף-על-פי-כן צריך שיהיה קשין בעבודתו, ולבלי להסתכל על כל זה. כי בסיפורים הללו יבין החכם מדעתו, איך גם על רבנו הקדוש והנורא, זכר צדיק וקדוש לברכה, עבר גם-כן כל המניעות והכבדות ה"ל, ועבר בכל זה, ואף-על-פי-כן זכה לשבר הכל מחמת שרצה באמת בעבודתו יתברך - ובחר בחיים באמת עד שזכה למה שזכה!'

גם לך יש לב - אך תלבב אותה
והדברים אמורים לכל אדם בכל עת ובכל זמן קטן כגדול: 'דיבר פעם אחת מוהר"ת - מתבערת הלב של אברהם אבינו, עליו השלום, שהוא היה הראשון, שזכה לעבוד את בוראו יומם וילה במסירות-נפש וסדרם שמו יתברך ויתעלה בעולם, ובתוך שיחתו הקדושה ענה אחד לפניו בלשון צער וגניחה: "היאך לוקחים לב כזה?" גער בו מוהר"ת זכרונו-לברכה ואמר אליו: "גם אתה יש לך לב כזה, אל שאל שאין אתה מלבב אותה!" - "דו אקטס אויך דאס הארץ, נאר דו באהארטץ עס ניט!" ! כי הבחירה חפשית אצל כל אדם, וכל אדם, אפילו הגרוע שבגדולות, יש בכוחו לזכות במדרגה הגדולה שבגדולות, וכמו שאמר חכמינו-זכרונו-לברכה (תנא דבי אליהו רבא פ"ח), שצריך כל אדם לומר: מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי? (שיש שרפי קודש א ת"ב).

בוודאי יש כוח גם עתה לכל אחד ואחד
וגם לכל עת כפי אמרתו - בספר שיחות הר"ן (שח) עת כתבו על אלו האומרים שהימים הקודמים היו יותר טובים: 'כי באמת מי שיש לו עיניים לראות ולב להבין האמת לאמתו יבין בשכל ויראה שגם בימים הראשונים היה העולם מלא דאגות וטרדות הפרנסה... וכן עכשיו בוודאי הבחירה חפשית ובוודאי יש כוח עתה גם עתה, לכל אחד ואחד לברוח מדאגות ושיחות של צער כאלה, לברוח מהם ולבטח בה' ולקבל על עצמו עמל התורה תחת עמל המר של דאגת העולם הזה. ובוודאי יפרנסו השם יתברך, כי השם יתברך מפרנס העולם תמיד - כאזן כן עתה. אדרבא, השם יתברך מנהיג העולם בכל פעם יפה יותר...'
'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה' - אומר הפסוק. זה 'לפניכם' - זה תלוי בכם, ביד כל יחיד ויחיד, ועוד מדגיש לנו את הפסוק: 'היום' - כן, גם בימינו אנו - בתוקף ההסתרה - יש לנו כוחות ויכולת, נשכיל ונדע לנצל את הבחירה הטובה, הבחירה בחיים.

בריש פרישיתנו: 'ראה אנכי נתן לפניכם היום ברכה וקללה'.

מהו הברכה והקללה שמציב כאן הקב"ה לפני ישראל? רש"י מפרש, כי הכוונה לסדר הברכות והקלקלות שהצטוו בני ישראל להלן, לתת על 'הר גריזים' ועל 'הר עיבל'. אולם הרמב"ן מפרש: כי אין הכוונה לברכות ולקלקלות שנאמרו על שני ההרים הללו, כי אם לכלל המצוות והעבירות. הקב"ה נתון ומאפשר לכל אחד לבחור ולהחליט אם ברצונו ללכת בדרך הברכה או בדרך הקללה. שבעצם זהו אחד מכללי היסוד שבהנהגת הקב"ה את עולמו, הבחירה שנתנה בידי האדם, לבחור בטוב - בחיים, בחיים נצחים או להיפך ח"ו.

הקב"ה נתן לנו את הבחירה - אך הוא מצוונו לבחור בטוב האמיתי. וכדברי רש"י על הפסוק (נצבים ל יט) "ובחרת בחיים" - 'אני מורה לכם שתבחרו בחלק החיים, כאדם האומר לבנו - בחר לך את חלק יפה בנחתי - ומעמידו על חלק היפה ואומר לו את זה ברוך לך. ועל זה נאמר: ה' מנת חלקי וכסי אתה תומיק גורלי' - הנחת ידי על גורל הטוב לומר את זה קח לך'.
יש להוסיף שמפסוקים אלו בפרשת 'נצבים' לומד הרמב"ם (שמונה פרקים פרק ח) את היסוד של הבחירה החפשית. וכך הם הדברים בליקוטי מוה"ר"ן (ק"י): 'שמעתי שאיש אחד של אלוהים: כיצד הוא הבחירה, השיב לו בפשיטות: שהבחירה היא ביד האדם בפשיטות, אם רוצה עושה, ואם אינו רוצה אינו עושה. ומוסיף מוהר"ת עוד בכתבתו: ורשמתי זאת, כי הוא נצרך מאד, כי כמה בני אדם נבוכים בזה מאד, מחמת שהם מורגלים במעשיהם ובדרכיהם מנעוריהם מאד, על כן נדמה להם שאין להם בחירה, חס ושלום, ואינם יכולים לנשות מעשיהם. אבל באמת אינו כן, כי בוודאי יש לכל אדם בחירה תמיד על כל דבר, וכמו שהוא רוצה עושה. והבן הדברים מאד'.

המקשה שבידי בעל הבחירה
היה זה בתחילת ההתגלות למשה בסנה, והקב"ה אמר לו שישלך את המטה שבידו: 'השליכהו ארצה ויהי לנחש'. ענינו של 'מטה' זה מקשר מוהר"ת (נ"ו ו מ"ב) 'לבחירה' של בני אדם. וכך הם תורף דבריו השורשיים המרוויים בבחירה של בני אדם לטובאו להיפוכו:
משה רבינו היה ממאן בתחילה בהשליחותו, כי אמר שאין בידו לגאלם ולהאיר בהם הדעת, מחמת שיודע שיש בישראל כמה אנשים שקלקלו הרבה וכו'. ועל כן אמר לו ה' יתברך שישלך את המטה' ארצה, ואיתא ש'מטה משה', דא 'מט'ו' שמשם שורש הבחירה - שהוא לשון מטה שיש ביד האדם להטות לכאן ולכאן.
'הקב"ה רצה להראותו במופת זה כוח הבחירה, ולכן ציהוה שישלך המטה שהוא בחינת כוח הבחירה - 'ארצה', שישליכוהו לתוך ארציות וגשמיות של שאר ההמוני, ותכף כשהשליכוהו ארצה, 'יהי לנחש'. כי אצל אלו המונחים בארציות נפח המטה שהוא כוח הבחירה 'לנחש' - מגודל התגרות היצר הרע שרומז על 'נחש הקדמני'.
אך יתכן אמר לו הקב"ה: 'שלח ידך ואחז בזנבו', ובהמשך: 'ויהי למטה בכפו', להורותו ולהדויעו, שעל אף שהיצר הרע והנחש מתברר כל כך בכוח הבחירה, אף על פי כן מידה טובה מרובה, ואפשר להפכו מ'נחש' ל'מטה', כי יש בידי משה הכוח - לעזור אפילו לאותם שהם בבחינה זו שנתהפך אצלם המטה לנחש למצוא להם זכות, ולהאיר בהם הדעת הקדוש, שעדיין ה' אתם, עד שיתהפכו מנחש למטה. שעל ידי זה המטה נעשו אח"כ כל האותות והמופתים.
וכל לך ברעיון דברים אלו מהמובא בספר 'לקט אמרים' (להגרי"מ כסתר) עה"פ (שמות ד ב): 'מה זה בידך ויאמר מטה'. הקב"ה שאלו למשה רבינו ע"ה - 'מה זה בידך', כלומר מה רכשת לעצמך והוא משלך? ואמנם משה רבינו היה חכם, גיבור ועשיר כמוא בחז"ל (שבת צב), אך משה ידע כי לכל אלה לא הגיע מכווחו העצמי, אלא מהקב"ה שהשפיע לו כל זאת, ואם יטלם ממנו, שוב אינו שווה כלום.

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה במשנת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

למען ישוב ה' מחרון אפו ונתן לך רחמים ורחמך (דברים יד כה)

התבודדות באושוויץ

היה זה החסיד רבי ב"רף רובינזון מ'אוסטורבצה' שבפולין – אד מוצל מאש, מהקיבוץ של חסידי ברסלב בעיירה קסומה זו – שלגדות נהר הקמינינה.

בשביעי עיירה זו – שח רבי ב"רף כשעניו לאושוויץ, הבחין בו יהודי אחד כיצד הוא מתפלל לעת ערב וקורא 'קריאת שמע' וגם הפשוטים שבהם מופלאים היו בחסידותם ועבודתם את ה', חסידים בעלי מוח ולב שמקושרים היו בכל נימי נפשם ברבינו הקדוש, בתורתו ובקיום מצוותיו, ובשנות ה'הסתדר אסתר' - עלו שמערה השמימה על קידוש ה' - - -

ר' ב"רף מיעט לספר על מוראות המלחמה, בפרט על התקופה בה שהה במקום הנורא, מחנה השמדה אושוויץ. פעם סיפר, כי החסיד רבי יצחק ברייטער – מגדולי המשפיעים ב'פולין' לפני המלחמה החזיר בו את ענין ההתבודדות, וזה מה שהחזיק אותו בכל אותם ימים קשים.

בימים הראשונים לבואו לאושוויץ, הבחין בו יהודי אחד כיצד הוא מתפלל לעת ערב וקורא 'קריאת שמע' כבונה, הלה שאלו בפליאה "אתה עוד מאמין?" ר' ב"רף השיב: "עלנו להאמין שהיה יהודים שייצאו מכאן, מי ייצל – איני יודע, אבל אם תחזק באמונה – תהיה אחד מהם". הלה ברוב ייאוש לעג במירות לדבריו, אך ר' ב"רף לא עזב, הרעיק עליו דיבורי יראת שמים, עד שבהדרגה החזיר לו את אמונתו. שנים אחרי המלחמה, נפגשו שניהם ב'טורונטו', ואותו יהודי הזכיר לר' ב"רף את דבריו אז במחנה.

באחד הימים, הרגיש כי מרוב רעב ממושך כוחותיו עוזבים אותו, באותם רגעים נדר נדר, שאם יצא חי מהגיהנום, יעשה הכל כדי לקומם את ענין רבינו בעולם.

הייתה פעם, שכבר הוכנס לתאי הגזים יחד עם מאות יהודים, בתוך כך פנה אליו משהו ממכרו בשאלה "מה עושים?" ענה לאותו יהודי; הרבי לימד אותו לעשות התבודדות, וידוי ומשפט, וזה מה שנותר לנו לעשות בדקות אחרונות אלו – שנותר לנו לחיות..."

וכן זה החלו לעשות, לא חלפו אלא דקות ספורות, ובמקום שהגו יחדר מבעד לאשנב בתקרת התא ונשמתייהם תעלינה השמימה – נפתחו לפתע הדלתות, ואיש ס.ס. פוקד עליהם בצרחות: לצאת, הפקודה הייתה שנויה, קבוצה אחת אמורה להיכנס. הם ניצלו בנס ממות.

"ככל התופת שעברתי" העיר לימים, "לולא הייתי מקורב לרבינו – לא יכולתי לשרוד. מה שהחזיק אותי ביהלוק ההתבודדות". ובישיבה שמסר לתלמידיו ישיבת ברסלב בני ברק, סיפר להם עובדה זו בהוסיפו, שגם בימי המלחמה האיומה, לא עבר עליו יום אחד ללא התבודדות!

לא תאמץ את לבבך... מאחך האביון" (דברים טו ז)

זכותו של אהבת ישראל

איש עני היה באומאן שעשה שמחת 'שלום זכר' ב'ליל שבת' עם לידת בנו. אך לבד ממזלו העני ניתוסף לו עוד מזל על מזלו ליל הבש – שלא התאמצו מכריו וקרוביו לבוא 'שלום זכר' – עקב מזג האוויר החורפי הקשה ששררה בחוץ בליל שבת זה.

אולם, היה זה החסיד רבי ישראל טרהוויצ'ר ז"ל – שכדרכו בקודש, שהקפיד ללכת לכל השמחות של אנשי העיר, אזר עוז ואתא ובא לשמחה.

אך מה דגם עז בואו אחר גמר סעודתו לשמחה זו – לראות את דלתות ביתו של 'בעל השמחה' נעול ומסוגר. ודף גם כשהקיש על דלתות ביתו בחזקה – לא פתחו לו.

ההרהר רבי ישראל – ואמר הלא דבר הוא, הקיש בדלתות השכנים לברר פשר העניין, ובשמעם; ניסו גם הם לדפוק על דלתו, וכשראו שהדלת לא נפתחה – פרצו אותה ומצאו את בני הבית שוכבים מעולפים... לאחר ביורו קצר התחוויר להם, שה'שעשית' שלוקה בעת שנתם – החלה להקיץ עשן מחניק עד שהתעלפו, ולולא שבא רבי ישראל אותו ליל שבת – היו הולכים מן העולם בשל החנק הרב.

סיפור זה עורר רעש והתרגשות גדולה בכל העיר, ונתן להם ל'בני העיר' – לימוד עד כמה מנהג טוב של 'אהבת ישראל' הציל כמה נפשות ממות לחיים.

ופנית בבוקר והלכת לאחריך" (דברים טז ז)

לבושך עוד יכניסו לך משהו...

היה זה רבי החסיד משה ברסלב - שהיה מתלמידיו הגדולים של רבי נתן מברסלב, כששהה עוד בימי צעירותו אצל רבי נתן, סיפר לו סיפור שבו רימוז לו ממה שיעבור עליו בימי חייו. ולבסוף סיים באמרו: "ולבסוף עוד יכניסו לך משהו" - ! "מען וועט דיר נאך עפעס אריין טראגן" - ואכן כן היה, שרבי משה מצא מזהים בסיפור שסיפר לו - שתאמו ממה שעבר עליו בימי חייו.

והיה זה בערב שבת האחרונה של ימיו, שלא היה ניתן להשיג בכל עיר 'שערהין' דגים לכבוד שבת, מפאת החורף הקשה. והנה פתאום נכנס אליו אחד מתושבי העיר ואמר לו בשמחה: רבי משה; הצלחתי והגתי והבאתי לך. בשמחה גדולה נישאתו דגים והחווירו, כי הבין למה הדבר מרמז. ואכן בליל ראש חודש שבט, כשמוע זאת רבי משה - נשתנו גניו והחווירו, נפטר והלך לעולמו, כדבר קדשו של רבי נתן.

מן הציור ההוא יפיקו התנאים | עמלים, מתנגעים - ומרויחים !

לקיים קרים ! הפסוק אומר באיוב (ה ז) 'אדם לעמל יולד' - האדם נברא לעמל, לעבד קשה. ואומרת הגמרא על כך במסכת סנהדרין (צט): שעקר עמלו של האדם הוא בעמל פה, לעבד בפיו, לקלם עמו תורה, וכמו שרמב"ם מוסיף ואומר שכלם נבראו לעמל - אף אשרי מי שעמל בתורה.

זכך כותב בספר 'שער הקדשה' שהמקבל האלוקה רבי חיים ויטאל וכתו יגן עליו: "אשרי אדם שמשים עצמו כשור לעל וכחמור למשאו ויושב וקורא ושונה בדברי תורה בכל יום תמיד, וקורא תורה נביאים וכתובים, ושונה הלכות ומקדש וקרבן ב'שיבה" - ועל ד"י כך הוא כותב שם: זוכים לדברים מאוד גבוהים מהשמים.

לא פעם אנו מתעצלים, וגוברת עלינו עייפות, רפיון, וחלישות. אנו חושבים שאין לנו כוח, אנו לא מסגלים, אף האמת שזה לא נכון בכלל... כי אנו רואים שבאם ברגעים אלו שהיציץ הרי מפתנו שאין לנו כוח - אם תהיה נטיעה טובה, או משהו מעניין וקורץ - פתאום נגלה את כוחותינו המרובים. נכון יש קשיים, אף לשם כך האדם נברא - לעמל, לעבודה, ללייגעה, רק כך אנו יכולים לנגל את הודמנות החיים ולא לפספס אותם.

כשאדם עושה מה שמטל עליו, אף שבהתחלה זה נראה כמאד קשה עליו כמו שאומרים חכמינו 'כל התחלות קשות' - אף בסוף הוא הנחה מן, הוא מרגיש שעשה את מה שמטל עליו, הוא חש ספוק ומרצה מעצמו. "מתוקה שנת העובד" אומר שלמה המלך בקה'לת' - כי אותו 'עובד' אין הוא יושן סתם, הוא יושן לאגור כוחות ולהמשיך בעבודתו - כלל גדול: אף פעם לא מתחרטים מעשיה.

רבי אברהם בן רבי נחמן מגדולי חסידיו ברסלב היה אומר, שה'פה' של האדם הוא כמו 'דחיים' ששוחנים בזה את החיים - כל רגע שזה לא עובד מפסידיים כך בזמן הזה. כך הפה אם הוא אינו עומל ועובד בתורה בתפלה, בדבורים טובים - מפסידיים בזמן הזה הרבה טובה אמתית.

נעבד, נעמל ונתנגע בתורה, בתפלה ובמעשים טובים - ולא נתחרט על - כך. מעמל ועבודה בדברים טובים רק מרויחים, זה קדאי, זה שונה. ואם נתנגע - נזכה, וכדברי חכמינו: יגיעת ומצאת תאמיני!

המשך פניני הפרשה

כן אפ"ל ע"פ המובא בפל"ח (שער הברכות פ"ב) 'במצוותיו הוא סוד נצח והוד'. והוא רגלן הם נגד 'נצח והוד', וזהו ענין 'דרך והליכה'.

"אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגוים" (יב ב) כפל לשון 'אבד תאבדון', ועיוניו ברש"י ע"כ. ואפ"ל בדרך רמז 'אבד תחילתו באות א' 'ת'אבדון' - באות ת'. שיש לאבד את הכל מא' - ת'. וכמובא בהמשך הפסוק.

"לא תאכלנו למען ייטב לך ולבניך אחרוך" (יב כה)

בדברי רש"י: 'צא ולמד שכחן של מצוות שאם על הדם שנפשו של אדם קצה מהן, הפורש מהן זוכה לו ולבניו אחריו ק"ו לגזל וכו'.

ואפשר לומר בדברי דרמוזים כבאן מעלת שכחן של כל המצוות, דלמען ייטב לך ולבניך אחרוך' בגמטריא 'תרג' מצוות' (עם האותיות של שני התיבות), ועוד שבע מצוות דרבנן. רמז לשכחן של כלל המצוות.

"שמר ושמעת את כל הדברים האלה" (יב כח)

ע"ד 'נעשה ושמע' בריש 'נעשה' אח"כ 'שמע'. וזה 'שמר' - בהתחלה, ולאחמ"כ 'שמעת'.

"בנים אתם לה' אלוהיכם לא תתגדדו" (יד א)

יש לומר בהקדם, על הא דכתוב בספר 'פיתוחי חותם' (לרבי יעקב אביחצירא ז"ע) דעם ישראל ע"י עסק התורה וקיום המצוות מגדילים ומאדירים את מחנה השכינה. ולהיפך, כשעושים מעשים אשר לא ייעשו נבראים מלאכים רעים ונותנים כוח ולסטרא אחרא. וזה: 'בנים אתם לה' אלוהיכם' דכמו הבן שנותן כוח לאביו כנאמר ע"ד 'דוד 'תנו עוז לאלוהיכם'. ולהיפך צריכים מאוד להישמר לא לתת כוח לס"א, שזה 'לא תתגדדו' דהיינו לא לעשות דברים שהם חילול לס"א.

ואפ"ל בדברי, וזהו רמזו בתיבות אלו של תחילת הפסוק גופא: 'בנים אתם'. 'בנים' - מלשון 'בנין' וככתוב בפסוק בשרה אמנה (בראשית טז, ב): 'אולי אבנה מפנה' - שעים ישראל בונים כביכול את השכינה במצוות, כדבריו. ולהיפך 'אתם' אותיות 'מת' שרומז על הס"מ וכמובא בזוהר (ח"ג רע"ה) ע"פ 'על פי שנים עדים יומת המת'. שיש להיזהר לא לתת כוח ח"ו בעוונות לס"א.

"ואכלת לפני ה' אלוהיך... למען תלמד ליראה את ה' אלוהיך" (יד כג)

ע"פ המובא (ליק"מ יז) שעי' אכילה בכשרות כראוי זוכים ליראה ואהבה. וזהו: 'ואכלת לפני ה', ובהמשך 'למען תלמד ליראה את ה' אלוהיך' שזוכים ליראה, והר"ת של: 'את' יק"ק 'א'לוהיך' (עם הכולל) הוא 'אהבה'.

"למען תלמד ליראה את ה' אלוהיך" (יד כג)

יראת שמים יש ללמוד אותה, וכמובא (מגילה כ"ה): 'אטו יראה מלתא זוטרתא היא' ובלק"מ (קנ"ד) שחיראה צריכה להיות עם דעת. ובלקוטי הלכות (ברכת הרי"ו כד) שיראה הוא בחינת כתר שהוא בראשית הדעת והחכמה, ראשית חכמה יראת ה'. ונאמר: יראת ה'ראשית דעת', ע"כ. כי היראה הוא כולו דעת וחכמה ה'.

"וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה' אלוהיך... ונתת בכסף וצורת הכסף בידך" (יד כד)

בעת שקישה על האדם עבודתו ית' - הרמז בפסוק: 'וכי ירבה ממך הדרך... כי ירחק ממך המקום אשר יבחר ה', או אז המשך הפסוק הבא אחריו: 'ונתה בכסף' - 'כסף' רומז על 'כיסופים ורצונות', וכמובא בזוהר (א קכג) ע"פ 'ארבע מאות שקל כסף' - בענין הכיסופין. שיהיה לפחות רצונות וכיסופים טובים. ובהמשך: 'צורת הכסף בידך' - 'ידך' רומז על תפילה' כנרמז בפסוק: 'יחי ידיו אמונה' ותרגומו 'פרישון בצלוה' (ליק"מ ז), שיש לבטאות את הכיסופים בתפילה, וכמובא בליקוטי מוהר"ן (לא): שיש לדבר ההשתוקקות והכיסופין בפה וע"י יזכה להגיע למה שהוא נכסף. ואז אז: 'והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלוהיך בו' דמתקרבם אליו ית' ע"כ.

ועיוניו בליקוטי עצות המשולש (רצון וכיסופין) על מעשה י"ג בסיפורי מעשיות, דע"י שהיו מתגעגעים אחרי הבעטלע"ד תיכף ומיד אמר, הנני פה אצלכם.

"וזה דבר השמטה... כי קרא שמטה לה" (טו ב)

יזוה דבר' ע"ד הנאמר ע"פ 'זה הדבר' (במדבר ל) בדברי רש"י שהוא 'אספקלריה המאירה', גילוי אמונתו, וככתוב בהמשך הפסוק: 'כי קרא שמטה לה'. גילוי השגחתו ית' בקיום מצוה זו.

פתוח תפתח" (טו ח)

ע"פ המובא בליקוטי מוהר"ן (ד ב) שהצדקה פותחת ומרחבת את כל הפתחים של קדושה. והנה, ההבדל בין 'פתוח' ל'תפתח' הוא שזה ב"ו וזה ב"ת, שעי' הפתוח שלך בו' שהוא לשון המשכה - 'תפתח' בת' הרומזת על שפע וכמובא בזוהר (נשא קכח): 'והיינו דתנינן ברישומי אתונו, תי"ז רשים ורשומא לעתיק יומין דלית דקנותיה'. (דביה תליא תמים דעות, שלים מכל סטרוי וסתים, ושכין, ושקטי).

אלול הודמנות של תשובה והתקרבות לכולם !

עיקר התשובה נעשה בחודש אלול, שאו עשה משה דרך כבושה לילך בה.

ודרך התשובה שעשה משה באלול - הוא ע"י שקישר עצמו עם כל המדרגות, וגילה והודיע שהש"י בכל מקום.

כמו שכתוב: אם אסק שמים שם אתה. ואציעה שאול הנך.

(ליקוטי מוהר"ן)

